

Láska je více než pouhý cit

Pietro Archiati

Jak může člověk překonat nelaskavost, vnitřní lhostejnost? Je-li pravdou, že nejzuřivějším nepřítelem lásky je její nepřítomnost, její opomenutí, pak bude život tím krásnější, čím lépe se člověku podaří rozšiřovat neustále okruh lidí, kteří mu leží na srdci, o něž se stará a pro něž je ochoten něco udělat.

Láska je síla srdce shledávat všechno, každou věc na světě „zajímavou“. Není nic, co by nebylo hodno pozornosti. Není ovšem úkolem světa, aby mě zajímal - kdyby to dělal, byl bych nedostatečně zaměstnaný, ne-li dokonce nezaměstnaný! - nýbrž je mým úkolem, abych se já zajímal o svět. Pro toho, kdo se o všechno zajímá, bude všechno zajímavé, a tato skutečnost z něj dělá nejšťastnějšího člověka na světě. Důležitá otázka tedy zní: Jak to udělat, abych se zajímal o stále více lidí? Útesem, který je zde třeba obeplout, je velmi rozšířené mínění, že láska je pouhý cit - cit, který se sám od sebe vynořuje v člověku, který se prostě dostavuje bez jeho přičinění. Pokud se nad tím však hlouběji zamyslíme, musíme si přiznat, že city nikdy nejsou ničím jiným než duševní ozvěnou nejrůznějších událostí, které vnímáme ve vnějším světě. I láska jako cit je vnitřní odpovědí na hudbu, která musí nejprve zaznít mimo nás samé. Dokud lásku jen cítíme, dokud je jen cit, zůstává sebeláskou. V lásku k bližnímu se rozvine teprve tehdy, spojí-li se cit s myšlením a s chtěním. Jestliže se svým myšlením snažím druhému člověku stále více porozumět, a pak na základě tohoto porozumění jedním tak, že mu to pomůže dál, potom se to, co je ve mně zprvu jen citem či sebeláskou, bude víc a víc stávat pravou láskou. Cit je čirý sebepožitek; tato sebeláska patří k nejkrásnějším darům přírody. A teprve mé myšlení, mé úsilí o objektivní poznání člověka a světa proměňuje mou sebelásku v lásku k druhému člověku.

Teplou lásky, které v sobě člověk cítí, je vždy dozvukem lásky, kterou věnuje bytostem venku. Je pro něj tak důležité požívat tento blahodárný cit lásky, že snadno ztratí ze zřetele, že tento cit může být vytvořen jen prostřednictvím skutečně prokázané lásky. Co je radost, ne-li vrácené záření toho, co člověk daruje druhým? Sebeláska samotná v člověku pouze vzbuzuje touhu; láska k druhým jej činí šťastným. Jen ten v sobě může prožít radost lásky, komu se skutečně podaří obrátit svou pozornost k druhým, nasadit se pro ně, kdo dokáže přiložit ruku k dílu všude tam, kde se nedostává lidí. Sebeláska se stává víc a víc láskou k lidem, naučí-li se člověk milovat sebe kvůli druhému člověku a druhého člověka kvůli sobě. Nejinak se k sobě chovají články jednoho organismu a podle tohoto zákona se vyvíjí vše živé. Někdy může mít člověk dojem, že v „být milován“ lze prožít hlubší radost než v „milovat“. Může to vypadat tak, jako by bylo možné radovat se z lásky druhých, aniž by člověk sám miloval. Jistěže mohu mít radost, když mi někdo řekne, že mě má rád, stejně jako mám radost, když se dívám na hvězdnou oblohu nebo na nádherně modré moře. Na druhou stranu mě člověk, kterého nemiluji, bude stěžít moci milovat - jedině snad, že by byl ve svém vývoji již velmi, velmi daleko. A kdyby to byla hvězdná obloha sama o sobě, co se mě tak hluboce dotýká, musela by tak činit vždy stejným způsobem, a musela by se také dotýkat všech lidí stejným způsobem, tak jako je stejně mokrá každý, kdo skočí do vody.

Ne, tak tomu není: Svět se může dotknout jen toho, kdo se vnitřně pohybuje, kdo v sobě aktivuje sílu zájmu. Kdo s úžasem přistupuje k tisíci zázrakům světa, kdo dokáže obdivovat tajemství života, toho se svět stále hlouběji dotýká. Nejsm-li schopen žádného vnitřního pohnutí, nechává mě všechna krása světa chladným, ba může mi jít dokonce náležitě na nervy, když jsou ostatní uvedeni v úžas. Stejně tak je možné, aby mi láska druhého člověka nebyla než na obtíž.

Láska působí jako zdravý koloběh: Pozornost, kterou někdo obrací k druhým, naplňuje jeho srdce radostí; tato radost zase posiluje jeho rozhodnost milovat celý svět. Každý se může v kterémkoli okamžiku svého života sám sebe zeptat: Co v mém okolí vyžaduje právě nyní přednostně mou pozornost? A když uvidí, jak velmi a z jak mnoha stran se čeká na to, že otevře své srdce, přesvědčí se o tom, že může vždy a všude darovat lásku, že srdce člověka cesty lásky odjakživa zná.